SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (veliki senat)

z dne 14. decembra 2005*

V zadevi T-383/00,

Beamglow Ltd, s sedežem v St Ives, Cambs (Združeno kraljestvo), ki jo zastopa D. Waelbroeck, odvetnik, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožeča stranka,

proti

Evropskemu parlamentu, ki ga zastopata R. Passos in K. Bradley, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

Svetu Evropske unije, ki ga zastopata S. Marquardt in M. Bishop, zastopnika,

in

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopajo P. Kuijper, C. Brown in E. Righini, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožene stranke,

* Jezik postopka: angleščina.

ob intervenciji

Kraljevine Španije, ki jo je najprej zastopala R. Silva de Lapuerta, nato E. Braquehais Conesa, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

intervenient,

zaradi odškodninske tožbe za škodo, ki naj bi izvirala iz dodatne carinske dajatve na uvoz zložljivih potiskanih in okrasnih kartonastih škatel, katerih odmero je Združenim državam Amerike dovolil organ za reševanje sporov Svetovne trgovinske organizacije (STO) po ugotovitvi nezdružljivosti sporazumov in dogovorov, priloženih k sporazumu o ustanovitvi STO, s skupnostno ureditvijo uvoza banan,

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (veliki senat),

v sestavi B. Vesterdorf, predsednik, P. Lindh, sodnica, J. Azizi, J. Pirrung, H. Legal, R. García-Valdecasas, sodniki, V. Tiili, sodnica, J. D. Cooke, A. W. H. Meij, M. Vilaras in N. J. Forwood, sodnika,

sodni tajnik: H. Jung,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 26. maja 2004,

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

1 Skupnost je 15. aprila 1994 podpisala Sklepno listino o sklenitvi Urugvajskega kroga večstranskih trgovinskih pogajanj, Sporazum o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (STO) in vse sporazume in dogovore, ki se nahajajo v aneksih od 1 do 4 Sporazuma o ustanovitvi STO (v nadaljevanju: sporazumi STO).

2 Po podpisu teh instrumentov je Svet sprejel Sklep 94/800/ES z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994) v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (UL L 336, str. 1).

3 Kot izhaja iz preambule Sporazuma o ustanovitvi STO, so pogodbenice sporazume sklenile „z namenom, na podlagi vzajemnosti in medsebojnih koristi, bistvenega zmanjšanja carin in drugih ovir v trgovini in odprave diskriminacijskega obravnavanja v mednarodnih trgovinskih odnosih“.

4 Člen II(2) Sporazuma o ustanovitvi STO določa:

„Sporazumi in z njimi povezani pravni instrumenti, zajeti v aneksih 1, 2 in 3 [...] so sestavni del tega sporazuma in zavezujejo vse članice".

5 Člen XVI, naslovljen „Razne določbe" Sporazuma o ustanovitvi STO, v odstavku 4 določa:

„Vsaka članica zagotavlja usklajenost svojih zakonov, predpisov in upravnih postopkov s svojimi obveznostmi, kot so določene v priloženih sporazumih."

6 Poleg tega Dogovor o pravilih in postopkih za reševanje sporov (v nadaljevanju: DPPRS), ki se nahaja v Aneksu 2 Sporazuma o ustanovitvi STO, v zadnjem stavku člena 3(2) z naslovom „Splošne določbe" določa:

„Priporočila in sklepi [Organa za reševanje sporov] ne morejo povečati ali zmanjšati pravic in obveznosti, določenih v zajetih sporazumih."

7 V skladu s člena 3(7) DSU:

„Pred predložitvijo zadeve članica presodi, ali bi bilo ukrepanje po teh postopkih uspešno. Namen mehanizma za reševanje sporov je zagotoviti pozitivno rešitev spora. Jasno je, da je najboljša rešitev tista, ki je sprejemljiva za vse stranke v sporu skupaj in je skladna z zajetimi sporazumi. Če medsebojno dogovorjene rešitve ni, je navadno prvi cilj mehanizma za reševanje sporov zagotoviti umik določenih ukrepov, če se ugotovi, da niso v skladu z določbami katerega koli od zajetih sporazumov. Zagotovitev nadomestila naj bo samo sredstvo v sili, če takojšnji umik ukrepa ni izvedljiv, ter samo kot začasni ukrep do umika ukrepa, ki ni v skladu z zajetim sporazumom. Zadnje sredstvo, ki ga članici, ki uveljavlja postopke za reševanje spora, ta sporazum zagotavlja, je možnost začasnega prenehanja uporabe koncesij ali izpolnjevanja drugih obveznosti proti drugi članici na podlagi zajetih sporazumov na diskriminacijski podlagi, vendar take ukrepe dovoli [Organ za reševanje sporov].“

8 Člen 7 DPPRS predvideva ugotovitvene svete, ki so zadolženi za sprejemanje ustreznih ugotovitev, ki organu za reševanje sporov (v nadaljevanju: ORS) pomagajo pri oblikovanju priporočil ali odločanju o vprašanjih, ki so predložena temu organu. V skladu s členom 12(7) DPPRS, če strankam v sporu ne uspe najti skupno zadovoljive rešitve, ugotovitveni svet svoje ugotovitve v obliki pisnega poročila predloži ORS.

9 Člen 17 DPPRS določa stalni pritožbeni organ, ki ga ustanovi ORS, ki je pristojen za obravnavanje pritožb v zadevah, ki so bile predložene ugotovitvenemu svetu.

10 Kadar ugotovitveni svet ali pritožbeni organ v skladu s členom 19 DPPRS ugotovi, da ukrep ni v skladu s Sporazumom STO, zadevni članici priporoči, da ukrep uskladi s tem sporazumom. Poleg svojih priporočil ugotovitveni svet ali pritožbeni organ zadevni članici lahko predlaga načine izvajanja priporočil.

11 V skladu s členom 21(1) DPPRS z naslovom „Nadzorovanje izvajanja priporočil in sklepov" je za zagotovitev učinkovitega reševanja sporov v korist vseh članic bistveno takojšnje ravnanje v skladu s priporočili ali sklepi ORS.

12 Če v skladu s členom 21(3) DPPRS zadevna članica ne more pravočasno izpolniti priporočil in sklepov ORS, se ji po potrebi z zavezujočo arbitražo določi razumno obdobje.

13 Kadar ni soglasja o obstoju ali združljivosti ukrepov, sprejetih za izpolnjevanje priporočili in sklepov ORS, s sporazumom STO, člen 21(5) DPPRS določa, da se o takem sporu odloča s pomočjo postopkov reševanja sporov, določenih z DPPRS, kadar je mogoče, pa tudi ob pomoči prvotnega ugotovitvenega sveta.

14 ORS v skladu s členom 21(6) DPPRS stalno nadzoruje izvajanje sprejetih priporočil ali sklepov, in če ne odloči drugače, se vprašanje o izvajanju priporočil ali sklepov uvrsti na dnevni red ORS po šestih mesecih od dneva določitve razumnega obdobja v skladu z odstavkom 3 ter ostane na dnevnem redu ORS, dokler ni rešeno.

15 Člen 22 DSU, naslovljen „Kompenzacija in prekinitev koncesij", določa:

„1. Nadomestilo in prekinitev koncesij ali drugih obveznosti sta začasna ukrepa, ki sta na voljo, če priporočila in sklepi niso uresničeni v razumnem obdobju. Nadomestilo in prekinitev koncesij ali drugih obveznosti nimata prednosti pred doslednim izvajanjem priporočila za uskladitev ukrepa z zajetimi sporazumi. Nadomestilo je prostovoljno in če se ga odobri, mora biti v skladu z zajetimi sporazumi.

2. Če določeni članici ne uspe ukrepa, za katerega se ugotovi, da ni v skladu z zajetim sporazumom, uskladiti z njim ali drugače ne spoštuje priporočil ali sklepov v razumnem roku, določenem v skladu z odstavkom 3 člena 21, taka članica, če se to od nje zahteva, najpozneje po izteku razumnega obdobja začne pogajanja z vsako stranjo, ki je sprožila postopke za reševanje sporov, da bi pripravila medsebojno sprejemljivo nadomestilo. Če v 20 dneh po izteku razumnega obdobja ni dogovora o zadovoljivem nadomestilu, lahko vsaka stran, ki je sprožila postopke za reševanje sporov, zahteva, da ORS določeni članici dovoli prekinitev uporabe koncesij ali drugih obveznosti po zajetih sporazumih.

3. Pri odločanju, katere koncesije ali druge obveznosti naj se prekinejo, tožeča stranka uporabi naslednja načela in postopke:

a) splošno načelo je, da naj tožeča stranka najprej poskuša prekiniti koncesije ali druge obveznosti v istem(-ih) sektorju(-ih), v katerih je ugotovitveni svet ali pritožbeni organ ugotovil kršitev ali drugačno izničenje ali zmanjševanje;

b) če stranka meni, da prekinitev koncesij ali drugih obveznosti v istem(-ih) sektorju(-ih) ni izvedljiva ali učinkovita, lahko poskuša prekiniti koncesije ali druge obveznosti v drugih sektorjih po istem sporazumu;

c) če stranka meni, da prekinitev koncesij ali drugih obveznosti v drugem(-ih) sektorju(-ih) po istem sporazumu ni izvedljiva ali učinkovita ter da so okoliščine dovolj resne, lahko poskuša prekiniti koncesije ali druge obveznosti po drugem zajetem sporazumu;

[...]

4. Raven prekinitev koncesij ali drugih obveznosti, ki jih dovoli ORS, mora biti enakovredna ravni izničenja ali zmanjševanja.

[...]

6. Če nastane situacija, opisana v odstavku 2, da ORS na zahtevo dovoljenje za prekinitev koncesij ali drugih obveznosti v 30 dneh po poteku razumnega obdobja, če se ORS s konsenzom ne odloči, da to zahtevo zavrne. Če določena članica

nasprotuje predlagani ravni prekinitve ali trdi, da niso bila upoštevana načela ali postopki, določeni v odstavku 3, ko je tožeča stranka zahtevala prekinitev koncesij ali drugih obveznosti [...], se zadevo predloži v arbitražo. To arbitražo opravi prvotni ugotovitveni svet, če so člani na voljo, ali razsodnik, ki ga imenuje generalni direktor, in mora biti končana v 60 dneh po dnevu izteka razumnega obdobja. Med arbitražo se koncesije ali druge obveznosti ne smejo prekiniti.

7. Razsodnik, ki deluje v skladu z odstavkom 6, ne preučuje vrste koncesij ali drugih obveznosti, ki se jih bo prekinilo, ampak določi, ali je raven take prekinitve enakovredna ravni izničenja ali neupoštevanja obveznosti. [...] Stranke sprejmejo odločitev razsodnika kot dokončno, stranke, na katere se zadeva nanaša, pa ne zahtevajo ponovne arbitraže. ORS se takoj obvesti o odločitvi razsodnika, ki na zahtevo odobri prekinitev koncesij ali drugih obveznosti, kadar je zahteva v skladu z odločbo razsodnika, če se ORS s konsenzom ne odloči, da zahtevo zavrne.

8. Prekinitev koncesij ali drugih obveznosti je začasna in se uporablja samo do ukinitve ukrepa, za katerega je bilo ugotovljeno, da ni v skladu z zajetim sporazumom, dokler članica, ki mora uresničiti priporočila in sklepe, ne zagotovi rešitve pri izničenju ali zmanjšanju koristi ali se ne doseže zadovoljiva rešitev za vse. V skladu s [členom 21(6) DPPRS] ORS še naprej nadzoruje izvajanje sprejetih priporočil ali sklepov, vključno z zadevami, ko je bilo dano nadomestilo ali so bile prekinjene koncesije ali druge obveznosti, niso pa bila uresničena priporočila za uskladitev ukrepa z zajetimi sporazumi.

[...]“

Dejansko stanje

16 Svet je 13. februarja 1993 sprejel Uredbo (EGS) št. 404/93 o skupni ureditvi trga za banane (UL L 47, str. 1, v nadaljevanju: SUT za banane). Ureditev trgovine s tretjimi državami v naslovu IV te uredbe predvideva preferencialne določbe za banane iz določenih afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP), podpisnic Četrte Konvencije držav AKP in EGS, podpisane v Loméju 15. decembra 1989 (UL 1991 L 229, str. 3).

17 S pritožbami, ki so jih februarja 1996 pri ORS vložile številne članice STO, med njimi Ekvador in Združene države Amerike, je ugotovitveni svet, ustanovljen v skladu z določbami DPPRS, 22. maja 1997 sprejel poročila, v katerih je ugotovil nezdružljivost ureditve uvoza, ki ga ureja SUT za banane, z obveznostmi, ki jih je prevzela Skupnost s sporazumi STO. Poročila, ki jih je sestavil ugotovitveni svet, so prav tako predlagala ORS, naj pozove Skupnost, naj uskladi to ureditev z obveznostmi, ki jih ima na podlagi sporazumov STO.

18 Na pritožbo Skupnosti je stalni pritožbeni organ 9. septembra 1997 v bistvenem potrdil sklepe ugotovitvenega sveta in priporočil, naj ORS pozove Skupnost, naj uskladi sporne skupnostne določbe s sporazumi STO.

19 ORS je 25. septembra 1997 potrdil poročila ugotovitvenega sveta in pritožbenega organa.

20 Skupnost je 16. oktobra 1997 v skladu s členom 21(3) DPPRS obvestila ORS, da bo v celoti spoštovala svoje mednarodne obveznosti.

21 Države pritožnice so 17. novembra 1997 na podlagi člena 21(3)(c) DPPRS predlagale, naj zavezujoča arbitraža določi razumno obdobje, v katerem bi morala Skupnost izpolniti svoje obveznosti.

22 Z arbitražno odločbo, objavljeno 7. januarja 1998, je razsodnik, ki mu je bila zadeva predložena, v ta namen določil obdobje med 25. septembrom 1997 in 1. januarjem 1999.

23 S sprejemom Uredbe (ES) št. 1637/98 z dne 20. julija 1998 o spremembi Uredbe št. 404/93 (UL L 210, str. 28) je Svet spremenil ureditev trgovine z bananami s tretjimi državami.

24 Preambula Uredbe št. 1637/98 določa:

„(1) [...] ker so potrebne številne spremembe pravil o trgovini s tretjimi državami iz naslova IV Uredbe (EGS) št. 404/934;

(2) [...] ker je treba izpolniti mednarodne obveznosti Skupnosti v okviru Svetovne trgovinske organizacije (STO) in do drugih podpisnic Četrte konvencije držav AKP ter ES, hkrati pa doseči cilje [SUT];

[...]

(9) [...] ker bi bilo treba po ustreznem poskusnem obdobju izvajanje te uredbe pregledati;

[...]"

25 Komisija je 28. oktobra 1998 sprejela Uredbo (ES) št. 2362/98 o podrobnih pravilih za izvedbo Uredbe št. 404/93 glede ureditve uvoza banan v Skupnost (UL L 293, str. 32). To besedilo vsebuje celoto določb, potrebnih za izvajanje nove ureditve trgovine z bananami s tretjimi državami, vključno s prehodnimi ukrepi, ki jih utemeljuje hitro bližajoči se začetek veljavnosti njegovih podrobnih pravil za izvajanje.

26 Ker so Združene države Amerike menile, da je Skupnost uvedla ureditev uvoza banan, katere namen je ohraniti nezakonite elemente predhodne ureditve, ki ne spoštuje sporazumov STO in sklepa ORS z dne 25. septembra 1997, so 10. novembra 1998 v *Federal Register* objavile začasni seznam proizvodov, s poreklom iz držav članic Skupnosti, za katere nameravajo kot povračilni ukrep naložiti dodatno uvozno carinsko dajatev.

27 Združene države Amerike so 21. decembra 1998 najavile svojo namero, da s 1. februarjem 1999 oziroma najpozneje od 3. marca 1999 uveljavijo carinske dajatve po 100 % stopnji na uvoz skupnostnih proizvodov s seznama, ki ga je izdelala ameriška uprava.

28 Združene države Amerike so 14. januarja 1999 v skladu s členom 22(2) DPPRS zahtevale, naj ORS dovoli prekinitev uporabe tarifnih koncesij in povezanih obveznosti na podlagi Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT) iz leta 1994 in Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami (GATS) za Skupnost in njene države članice, v višini 520 milijonov ameriških dolarjev (USD) trgovinske menjave.

29 Na sestanku ORS, ki je trajal od 25. januarja do 1. februarja 1999, je Skupnost nasprotovala temu znesku, ker ni ustrezal ravni izničenja ali zmanjšanja koristi, ki so ga utrpele Združene države Amerike, in trdila, da načela in postopki iz člena 22(3) DPPRS niso bili spoštovani.

30 ORS je 29. januarja 1999 na predlog Skupnosti odločil, da to vprašanje na podlagi člena 22(6) DPPRS predloži v arbitražo prvotnemu ugotovitvenemu svetu in prekinil odločanje o zahtevi Združenih držav Amerike za dovoljenje do določitve dovoljenega zneska dajatev, ki se naložijo kot povračilni ukrep.

31 Ameriška uprava je 3. marca 1999 skupnostnim izvoznikom proizvodov z novega seznama, ki ga je sama sestavila, naložila obveznost predložitve bančne garancije v višini 100 % vrednosti zadevnih proizvodov za izvoz.

32 Z odločitvijo z dne 9. aprila 1999 so razsodniki po eni strani ocenili, da je več določb novega uvoznega režima SUT za banane v nasprotju z določbami sporazumov STO, in določili na 191,4 milijonov USD letno raven izničenja ali zmanjšanja koristi, ki so

jo utrpele Združene države Amerike, in po drugi strani menili, da bi bila prekinitev uporabe tarifnih koncesij in povezanih obveznosti na podlagi GATT 1994, ki se nanašajo na trgovino v najvišjem znesku 191,4 milijonov USD, za Skupnost in njene države članice združljiva s členom 22(4) DPPRS.

33 Združene države Amerike so 7. aprila 1999 v skladu s členom 22(7) DPPRS predlagale ORS, naj dovoli odmero uvoznih carinskih dajatev v višini tega zneska.

34 United States Trade Representative (posebni predstavnik Združenih držav Amerike za trgovinska vprašanja, v nadaljevanju: posebni predstavnik) je z obvestilom za javnost 9. aprila 1999 naznanil seznam proizvodov, ki so predmet uvoznih carinskih dajatev po carinski stopnji 100 %. Na tem seznamu proizvodov s poreklom iz Avstrije, Belgije, Finska, Francije, Nemčije, Grčije, Irske, Italije, Luksemburga, Portugalske, Španije, Švedske ali Združenega kraljestva so se nahajali med drugim „zložljive škatle in etuiji iz nevalovitega papirja ali kartona“. Navedeno je bilo, da bo posebni predstavnik v *Federal Register* objavil odločitev o uvedbi dajatev po 100 % stopnji in da namerava določiti za datum začetka njihove odmere 3. marec 1999.

35 Ta odločitev, objavljena 19. aprila 1999 v *Federal Register* (zvezek 64, št. 74, str. od 19209 do 19211), je bila sprejeta na podlagi oddelka 301 Trade Act iz leta 1974, v skladu s katerim posebni predstavnik sprejme dovoljene ukrepe, če ugotovi kršitev pravic, ki jih imajo Združene države Amerike na podlagi trgovinskega sporazuma.

36 Iz rubrike „Datum začetka učinkovanja“ navedenega ukrepa izhaja, da je „[posebni predstavnik] odločil, da naj bi se dajatev *ad valorem* po stopnji 100 % uporabljala

z učinkom od 19. aprila 1999 za proizvode, ki so pripeljani v skladišča ali iz njih odpeljani za porabo na 3. marec 1999 ali po tem datumu".

37 Ugotovitveni svet, ustanovljen na zahtevo Ekvadorja 18. decembra 1998, v skladu s členom 21(5) DPPRS, je 6. aprila 1999 sklenil, da je nova skupnostna ureditev uvoza banan prav tako nezdružljiva z določbami sporazumov STO. Poročilo ugotovitvenega sveta je 6. maja 1999 potrdil ORS.

38 ORS je 19. aprila 1999 Združenim državam Amerike dovolil, da na uvoz iz Skupnosti odmeri carine do letnega zneska trgovinske menjave v višini 191,4 milijonov USD.

39 Skupnost je 25. maja 1999 pred organi ORS izpodbijala ameriške povračilne ukrepe za obdobje od 3. marca do 19. aprila 1999, zlasti zato, ker so začele veljati 3. marca 1999.

40 Ker je ugotovitveni svet, na katerega se je obrnila Skupnost, menil, da je bil začetek veljavnosti ameriške dodatne dajatve na ta datum v nasprotju z določbami DPPRS, je začetek učinkovanja tega ukrepa preložil na 19. april 1999.

41 V okviru pogajanj z vsemi zadevnimi strankami je Skupnost predlagala spremembe nove SUT za banane. Te spremembe so bile sprejete z Uredbo Sveta (ES) št. 216/2001 z dne 29. januarja 2001 o spremembah Uredbe št. 404/93 (UL L 31, str. 2)

42 V skladu s preambulo Uredbe št. 216/2001:

„(1) Z državami dobaviteljicami in drugimi zainteresiranimi stranmi je bilo opravljeno že veliko pogovorov, da bi se poravnali spori, izhajajoči iz uvoznega režima, ki ga uvaja Uredba [...] št. 404/934, in da bi se upoštevali sklepi posebne skupine, ustanovljene v skladu s postopkom poravnave sporov Svetovne trgovinske organizacije (STO).

(2) Analiza vseh možnosti, ki jih je predstavila Komisija, kaže na to, da uvedba srednjeročnega uvoznega sistema, ki temelji na uporabi carine ob ustrezni stopnji in uporabi preferencialne tarife za uvoz iz držav AKP, najučinkoviteje jamči, prvič, doseganje ciljev skupne ureditve trga v zvezi s proizvodnjo Skupnosti in povpraševanjem potrošnikov, drugič, skladnost s pravili mednarodnega trgovanja, in tretjič, preprečevanje nadaljnjih sporov.

(3) Tak sistem pa je treba uvesti ob zaključku pogajanj s partnerji Skupnosti v skladu s postopki STO, zlasti člena XXVIII [GATT...]. Rezultat teh pogajanj je treba predložiti v odobritev Svetu, ki mora v skladu z določbami Pogodbe tudi določiti primerno stopnjo skupne carinske tarife.

(4) Do začetka veljavnosti tega režima naj se Skupnost oskrbuje na podlagi več tarifnih kvot, ki so odprte za uvoz vseh porekel in ki se upravljajo v skladu z priporočili [OPS...].

(5) Zaradi pogodbenih obveznosti do držav AKP in potrebe po zagotovitvi primernih pogojev konkurenčnosti bi uporaba tarifne preference 300 EUR na tono za uvoz banan s poreklom iz teh držav, omogočila ohranitev teh trgovinskih tokov. To bo povzročilo zlasti uporabo dajatve nič za tovrstni uvoz v okviru [...] tarifnih kvot.

(6) Komisija bi morala biti pooblaščena, da začne pogajanja z državami dobaviteljicami, ki kažejo večje zanimanje za oskrbo trga Skupnosti, da bi dosegli sporazumno dodelitev prvih dveh tarifnih kvot [...]"

43 Združene države Amerike in Skupnost so 11. aprila 2001 sklenile dogovor, ki opredeljuje „sredstva, ki dopuščajo dolgoročno reševanje spora glede ureditve uvoza banan" v Skupnosti. Ta dogovor določa, da je Skupnost dolžna „[vzpostaviti] izključno carinsko ureditev za uvoz banan najkasneje do 1. januarja 2006". Ta dokument določa ukrepe, ki jih mora sprejeti Skupnost v vmesnem obdobju, ki poteče 1. januarja 2006. V zameno so se Združene države Amerike zavezale začasno prekiniti uvedbo dodatne carinske dajatve, katere odmera na skupnostni uvoz jim je bila dovoljena. Kljub temu so Združene države Amerike s sporočilom z dne 26. junija 2001, naslovljenim na ORS, pojasnile, da ta dogovor „sam po sebi ne pomeni rešitve, do katere bi prišli v skupnem soglasju v skladu s členom [3(6) DPPRS, in da] bi bilo poleg tega, ob upoštevanju ukrepov, ki jih morajo vse stranke še sprejeti, to točko prekmalu umakniti z dnevnega reda ORS".

44 Z Uredbo (ES) št. 896/2001 z dne 7. maja 2001 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe št. 404/93 glede režimov uvoza banan v Skupnost (UL L 126, str. 6) je Komisija določila podrobna pravila za uporabo nove ureditve skupnostnega uvoza banan, ki jo je uvedla Uredba št. 216/2001.

45 Združene države Amerike so prenehale uporabljati njihovo dodatno carinsko dajatev z učinkom 30. junija. Od 1. julija 2001 se je njuna uvozna dajatev na zložljive škatle in etuije s poreklom iz Skupnosti znižala na prvotno stopnjo.

46 Iz statističnih podatkov, ki jih je Komisija predložila na zahtevo Sodišča prve stopnje izhaja, da je skupna vrednost cif (stroški, zavarovanje in prevoznina) uvozov zložljivih škatel in etuijev s poreklom iz Skupnosti v Združene države Amerike znašala 27.932.045 USD v letu 1998, 16.645.665.USD v letu 1999 in 9.531.023 USD v letu 2000 ter končno 18.444.637 USD v letu 2001.

47 Beamglow Ltd proizvaja zložljive škatle iz potiskanega okrasnega kartona. Te škatle so namenjene pakiranju proizvodov kot so kozmetika in parfumi in spadajo v skupino proizvodov „škatle in papirnati etuiji iz nevalovitega kartona", ki so predmet dodatne carinske dajatve.

Postopek

48 Z vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 22. decembra 2000, je tožeča stranka vložila to tožbo za nadomestilo škode, ki naj bi domnevno izhajala iz te dodatne dajatve.

49 Z vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 20. marca 2001 je Parlament vložil ugovor nedopustnosti na podlagi člena 114 Poslovnika Sodišča prve stopnje.

50 Tožeča stranka je svoja pisna stališča na ta ugovor predložila z vlogo 8. junija 2001.

51 S sklepom predsednika četrtega senata z dne 12. junija 2001 je bila Kraljevini Španiji dovoljena intervencija v podporo predlogom toženih strank.

52 Odločitev o ugovoru nedopustnosti, ki ga uveljavlja Parlament je bila s sklepom z dne 16. oktobra 2001 pridržana za končno odločbo.

53 Na predlog Komisije, vložen v skaldu z drugim pododstavkom člena 51(1), Poslovnika, je bila obravnavana zadeva s sklepom Sodišča prve stopnje z dne 4. julija 2002 odstopljena razširjenemu senatu, sestavljenem iz petih sodnikov.

54 Zadeva je bila 3. oktobra 2002 na podlagi sklepa Sodišča prve stopnje z dne 4. julija 2002 o sestavi senatov in dodelitvah zadev senatom, predodeljena prvemu razširjenemu senatu.

55 Ker prvotno imenovani sodnik poročevalec, zaradi izteka svoje funkcije ni mogel več opravljati svoje funkcije, je predsednik Sodišča prve stopnje z sklepom z dne 18. decembra 2002 imenoval novega sodnika poročevalca.

56 Sodišče prve stopnje je 1. aprila 2004, po opredelitvi strank, odločilo, da odstopi to zadevo, kot tudi pet drugih povezanih zadev, velikemu senatu Sodišča prve stopnje.

57 S sklepom z dne 19. maja 2004 je predsednik velikega senata, po opredelitvi strank, za namene ustnega postopka združil šest zgoraj navedenih zadev.

58 Iz naslova ukrepov procesnega vodstva je Sodišče prve stopnje pozvalo stranke, da pisno odgovorijo na vrsto vprašanj pred obravnavo. Stranke so v rokih predložile zahtevane podatke.

59 Stranke so svoje ustne navedbe in odgovore na vprašanja, ki jih je postavilo Sodišče prve stopnje, podale na obravnavi velikega senata 26. maja 2004.

Predlogi strank

60 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga naj:

— odgovornim toženim strankam naloži solidarno plačilo odškodnine v višini 1.299.632 angleških funtov (GBP);

— podredno, toženim strankam naloži, da mu v razumnem roku od razglasitve sodbe, predložijo znesek odškodnine, o katerem so se stranke dogovorile ali, če takega sporazuma ne bo, naloži strankam, da mu v istem roku predložijo svoje predloge glede višine odškodnine;

— dosodi obresti na odškodnino, ki jo je treba plačati, po stopnji 8 % letno ali drugi ustrezni obrestni meri, ki jo določi Sodišče na dan razglasitve sodbe;

— Skupnosti, ki jo zastopajo Parlament, Svet in Komisija, naloži plačilo stroškov postopka;

— sprejme vse ostale razumne ukrepe, ki jih oceni za potrebne.

61 Tožene stranke, ob podpori Kraljevine Španije, Sodišču prve stopnje predlagajo naj:

— tožbo zavrže kot nedopustno oziroma podredno zavrne kot neutemeljeno;

— tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Dopustnost

62 Toženi stranki prerekata dopustnost tožbe iz treh vidikov. Odškodninska tožba Beamglowa naj bi v delu, ki se nanaša na Parlament, bila nedopustna. Tožba naj ne bi bila v skladu z določbami člena 44(1)(c) Poslovnika. Končno naj Sodišče prve stopnje ne bi bilo pristojno za odločanje o tej tožbi.

Nedopustnost tožbe v delu, v katerem se nanaša na Parlament

63 Parlament trdi, da je tožba, ki je vložena proti njemu, nedopustna. Prvič zastopnik Beamglowa ni pooblaščen za pravdanje proti njemu, ker na dan vložitve tožbe ni predložil pooblastila za zastopanje, v katerem bi bil Parlament naveden kot tožena institucija. Drugič naj vloga ne bi vsebovala nobenega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče ugotoviti odgovornost Skupnosti zaradi ravnanja Parlamenta.

64 Sodišče prve stopnje ocenjuje, da je na prvem mestu primerno obravnavati drugi razlog nedopustnosti, ki ga je podal Parlament.

Trditve strank

65 Parlament trdi, da tožba ne vsebuje ničesar, s čimer bi lahko povzročil nastanek odgovornosti Skupnosti. V vsakem primeru Parlament ni bil odgovoren za zatrjevano škodo, ker ni pristojen za določitev materialne vsebine izpodbijane skupnostne kmetijske ureditve ali za sprejetje ukrepov, ki bi lahko povzročili, preprečili ali omilili zatrjevano škodo. Resolucije Parlamenta naj bi izražale zgolj izvrševanje njegovega splošnega posvetovalnega pooblastila.

66 Tožeča stranka temu nasprotuje in škodo pripisuje napakam, ki so bile storjene na vseh stopnjah postopka spreminjanja sporne skupnostne ureditve uvoza banan in s tem posledično vlogi, ki so jo pri tem imele vse zadevne institucije, vključno s Parlamentom.

67 Z njim naj bi se posvetovalo pred sprejemom Uredb št. 404/93 in št. 1637/98, ki sta bili razglašeni za nezdružljivi s sporazumi STO. Parlament naj bi imel pooblastilo za predložitev ustreznih predlogov glede vprašanj, za katera meni, da zahtevajo sprejetje akta Skupnosti, vendar tega pooblastila ni uporabil. Na koncu naj bi različna mnenja, resolucije in ukrepi Parlamenta poudarjali potrebo po preprečitvi katastrofalnih učinkov pravil STO za proizvodne regije Skupnosti.

Presoja Sodišča prve stopnje

68 Kadar se, kot v tem primeru, pred sodiščem Skupnosti uveljavlja nepogodbena odgovornost Skupnosti, slednjo zastopa ali zastopajo institucije, katerim se pripisuje dejstvo, ki je domnevno vzrok za nastanek zatrjevane škode.

69 Še zlasti je vlagatelj odškodninskega zahtevka upravičen vložiti tožbo proti Skupnosti, ki jo zastopata Komisija in Svet, če je v skladu z zahtevami iz člena 43(2), tretji odstavek, Pogodbe ES (po spremembi postal člen 37 ES), prva predlagala in drugi sprejel skupnostno kmetijsko ureditev, katere nezakonitost naj bi pripeljala do nastanka zatrjevane škode (sodba Sodišča z dne 13. novembra 1973 v združenih zadevah Werhahn in drugi proti Svetu, 63/72 do 69/72, Recueil str. 1229, točki 7 in 8).

70 Ta določba Parlamentu na zadevnem področju ne podeljuje nobene pristojnosti odločanja in mu dopušča, da zgolj kot posvetovalni organ sodeluje v postopku, v katerem Svet sam sprejema uredbe, direktive in odločitve, ki se nanašajo na skupno kmetijsko politiko.

71 Mnenje, ki ga je podal Parlament iz tega naslova glede predloga Uredbe št. 1637/98, ki mu je bil predložen, torej ni bilo v ničemer zavezujoče.

72 Enako velja za mnenja in resolucije, ki bi jih Parlament, glede na okoliščine primera, moral sprejeti v korist gospodarskih subjektov, ki ne izvajajo svoje dejavnosti v sektorju banan. Glede na to, da te resolucije niso zavezujoče, ne morejo ustvariti upravičenih pričakovanj, da se bosta Svet in Komisija po njih ravnala (sodba Sodišča z dne 11. julija 1985 v združenih zadevah Salerno in drugi proti Komisiji in Svetu, 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 in 10/84, Recueil, str. 2523, točka 59) niti posledično v tem oziru oblikovati obveznosti za ti dve instituciji (glej v tem smislu sklep Sodišča z dne 29. oktobra 2004 v zadevi Krikorian in drugi proti Parlamentu, Svetu in Komisiji, C-18/04 P, neobjavljen v ZOdl., točka 33).

73 V teh okoliščinah je treba šteti, da tako sprejem Uredbe Sveta št. 1637/98 in Uredbe Komisije št. 2362/98, ki so po mnenju DSB nezdružljive s sporazumi STO kot domnevna neuskladitev sporne uvozne ureditve, sodijo zgolj v pristojnost Sveta in Komisije.

74 Ni torej razvidno, da bi Parlament lahko prispeval k podanosti nepogodbene odgovornosti, ki bi lahko nastala za Skupnost zaradi nezdružljivosti skupnostne ureditve uvoza banan s sporazumi STO.

75 Treba je torej ugoditi ugovoru nedopustnosti, na katerega se sklicuje Parlament in zavreči tožbo kot nedopustno, v delu ki se nanaša nanj, pri čemer ni treba odločati o ugovoru nedopustnosti, ki izhaja iz dejstva, da na datum vložitve obravnavane tožbe, pooblastilo zastopnika Beamglowa za pravdanje proti Parlamentu, ni obstajalo.

Neskladnost tožbe z določbami člena 44(1)(c) Poslovnika

Trditve strank

76 Svet in Komisija menita, da je tožba nedopustna, v delu v katerem jima očita, da sta sprejela nezakonite normativne akte oziroma da sta odgovorna zaradi nedelovanja, ker si nista mogla zagotoviti ustrezne obrambe. Poleg tega tožba ne dokazuje niti obstoja niti narave zatrjevane škode.

77 Tožeča stranka odgovarja, da je v tožbi podan približen obseg utrpljene škode in elementi, ki dopuščajo presojo njene narave in obsega in da naj bi kasneje predloženi dokazi dokazovali resničnost in gotovost škode.

Presoja Sodišča prve stopnje

78 V skladu s členom 21, prvi pododstavek, Statuta Sodišča, ki se uporablja za postopek pred Sodiščem prve stopnje v skladu s členom 53, prvi pododstavek, tega statuta in členom 44(1)(c) Poslovnika Sodišča prve stopnje, mora vsaka tožba obsegati predmet postopka in kratek povzetek tožbenih razlogov. Ta navedba mora biti dovolj jasna in natančna, da toženi stranki omogoči pripravo svoje obrambe in Sodišču prve stopnje, da, glede na okoliščine primera, odloči o tožbi brez dodatnih podatkov. Da se zagotovi pravna varnost in dober potek sojenja, je treba v samem besedilu tožbe, da bi bila slednja dopustna, navesti bistvene pravne in dejanske elemente, na katerih temelji, vsaj v obliki povzetka, vendar povezano in razumljivo.

79 Da izpolni te zahteve, mora tožba, kot v tem primeru, zaradi nadomestila škode, ki naj bi jo povzročile institucije Skupnosti, obsegati podatke, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti ravnanje, ki ga tožeča stranka očita tem institucijam kot tudi razloge, zaradi katerih tožeča stranka meni, da med ravnanjem in škodo, ki naj bi jo utrpela, obstaja vzročna zveza (sodba Sodišča prve stopnje z dne 29. januarja 1998 v zadevi Dubois in Fils proti Svetu in Komisiji, T-113/96, Recueil, str. II-125, točki 29 in 30).

80 Kot izhaja iz njenih trditev, tožeča stranka v bistvu meni, da je utrpela škodo, ker prvič, tožene stranke v obdobju, ki ga je določil DSB nista sprejeli sprememb skupnostne ureditve uvoza banan za uskladitev z obveznostmi, ki jih je Skupnosti prevzela iz naslova sporazumov STO in drugič, ker Skupnost ni sprejela ukrepov, ki bi jo ščitili pred ameriškimi trgovinskimi povračilnimi ukrepi.

81 Tožba, v nasprotju s tem, kar trdijo tožene stranke, tako vsebuje elemente, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, kakšno ravnanje tožeča stranka očita toženim strankam in za katerega meni, da je vzrok za škodo, ki ji je nastala.

82 Iz trditev o utemeljenosti tožbe, ki so jih navedle tožene stranke, med drugim izhaja, da so lahko učinkovito pripravile obrambo glede pogojev za nastanek nepogodbene odgovornosti Skupnosti. Iz tega sledi, da Sodišče prve stopnje lahko o tej tožbi odloča in je polno seznanjeno s podatki v spisu in ob spoštovanju načela kontradiktornosti.

83 Zaradi tega je treba zavrniti očitek Sveta in Komisije o neskladnosti tožbe z določbami člena 44(1)(c) Poslovnika.

Pristojnost Sodišča prve stopnje

Trditve strank

84 Svet in Komisija dvomita, da je Sodišče prve stopnje pristojno za odločanje o zadevni odškodninski tožbi. Uvedba dodatne carinske dajatve naj bi temeljila na odločitvi vlade Združenih držav Amerike in ne na aktu institucije Skupnosti. Pristojnost sodišča Skupnosti ne more obstajati zgolj na temelju zatrjevanja škode, ki naj bi izhajala iz ravnanja ali opustitve institucije Skupnosti.

85 Sodišče Skupnosti naj ne bi moglo odločati o odškodninski tožbi proti instituciji Skupnosti, kadar je dejanje, ki je vzrok za nastanek zatrjevane škode storila država neodvisno (sodba Sodišča z dne 7. julija 1987 v združenih zadevah Étoile commerciale in CNTA proti Komisiji, 89/86 in 91/86, Recueil, str. 3005, točke od 18 do 20).

86 Tožeča stranka odvrača, da njena tožba ni vložena proti ravnanju ameriških organov, temveč proti ravnanju Skupnosti, ki je povzročilo sprejetje dodatne dajatve in je proti slednji ni zaščitila.

Presoja Sodišča prve stopnje

87 Povezane določbe člena 235 ES in člena 288 ES, drugi pododstavek, določajo pristojnost sodišča Skupnosti za odločanje v sporih glede nadomestila škode, ki jo povzročijo institucije Skupnosti ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

88 V tem primeru sta tožeči stranki zahtevali nadomestilo škode, ki naj bi jo utrpeli zaradi povišanja uvoznih dajatev, ki so jih uvedli organi Združenih držav Amerike na njihove proizvode, v skladu z dovoljenjem, ki ga je ORS dal po ugotovitvi nezdružljivosti ureditve skupnostnega uvoza banan s sporazumi STO, kot tudi zaradi tega, ker tožene stranke niso sprejele skupnostnih ukrepov za zaščito pred ameriškimi trgovinskimi povračilnimi ukrepi.

89 Tožba temelji na nepogodbeni odgovornosti Skupnosti, ki je po mnenju tožečih strank podana zato, ker je vzrok za nastanek škode, ki sta jo utrpeli, to, da sta Svet in Komisija sprejela predpise, ki so po mnenju ORS nezdružljivi s sporazumi STO pri čemer Skupnost ni sprejela zaščitnih ukrepov.

90 Sodišče prve stopnje je posledično, v skladu s členom 235 ES in členom 288, drugi odstavek, ES pristojno za odločitev o zadevnem odškodninskem zahtevku, ki drugače kot pri primeru v sodbi Étoile commerciale in CNTA proti Komisiji, točka 85 zgoraj, na katero se sklicuje Komisija, za temelj odgovornosti ne določa izključno odločbe nacionalnega organa.

91 Res je, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso za nastanek odgovornosti Skupnosti predpostavlja, da je zatrjevano škodo mogoče pripisati ravnanju institucij Skupnosti. Vendar gre tukaj za vsebinski pogoj, katerega izpolnitev je treba preveriti v okviru presoje, ali je vzročna zveza med zatrjevano škodo in ravnanjem institucij dovolj neposredna, ki ne dopušča, da bi se Sodišče prve stopnje izreklo za nepristojno, kakor hitro se zatrjuje, da je škodo mogoče pripisati ravnanju institucij Skupnosti.

92 Treba je torej zavrniti trditve Sveta in Komisije glede nepristojnosti Sodišča prve stopnje, pri čemer to ne vpliva na presojo vzročne zveze med ravnanjem Sveta in Komisije ter zatrjevano škodo v okviru preučitve izpolnjevanja pogojev za nastanek nepogodbene odgovornosti.

93 V teh okoliščinah je treba tožbo razglasiti za dopustno.

Temelj

94 Odškodninski zahtevek tožeče stranke temelji na ureditvi nepogodbene odškodninske odgovornosti Skupnosti zaradi nezakonitega ravnanja njenih organov. Tožeča stranka se je sklicevala tudi na nepogodbeno odgovornost, ki bi jo lahko pripisali Skupnosti, tudi če tako ravnanje ne bi bilo podano (sodba Sodišča prve stopnje z dne 28. aprila 1998 v zadevi Dorsch Consult proti Svetu in Komisija, T-184/95, Recueil, str. II-667, točka 59, po pritožbi potrjena s sodbo Sodišča z dne 15. junija 2000 v zadevi Dorsch Consult proti Svetu in Komisija, C-237/98 P, Recueil, str. I-4549, točke 19 in 53).

Odgovornost Skupnosti za nezakonito ravnanje njenih organov

95 Najprej je treba spomniti, kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, da je nepogodbena odgovornost Skupnosti za nezakonito ravnanje njenih organov v smislu člena 288, drugi odstavek, ES podana ob izpolnitvi vseh pogojev, in sicer nezakonitosti ravnanja, ki se očita institucijam, resničnosti škode in vzročni zvezi med očitanim ravnanjem in zatrjevano škodo (sodba Sodišča z dne 29. septembra 1982 v zadevi Oleifici Mediterranei proti EGS, 26/81, Recueil, str. 3057, točka 16; sodbe Sodišča

prve stopnje z dne 11. julija 1996 v zadevi International Procurement Services proti Komisiji, T-175/94, Recueil, str. II-729, točka 44; z dne 16. oktobra 1996 v zadevi Efisol proti Komisiji, T-336/94, Recueil, str. II-1343, točka 30, in z dne 11. julija 1997 v zadevi Oleifici Italiani proti Komisiji, T-267/94, Recueil, str. II-1239, točka 20).

96 Če eden izmed teh pogojev ni izpolnjen, je treba tožbo v celoti zavrniti, pri čemer ni potrebno obravnavati drugih pogojev (sodba Sodišča z dne 15. septembra 1994 v zadevi KYDEP proti Svetu in Komisiji, C-146/91, Recueil, str. I-4199, točki 19 in 81, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. februarja 2002 v zadevi Förde-Reederei proti Svetu in Komisiji, T-170/00, Recueil, str. II-515, točka 37).

97 Za nezakonito ravnanje, ki se očita instituciji Skupnosti, mora biti podana zadostno izražena kršitev pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice (sodba Sodišča z dne 4. julija 2000 v zadevi Bergaderm in Goupil proti Komisiji, C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točka 42).

98 Odločilno merilo za presojo, ali je ta zahteva izpolnjena, je to, da zadevna institucija Skupnosti očitno in resno krši omejitev svojega pooblastila za odločanje po prostem preudarku.

99 V primeru, ko je polje odločanja po prostem preudarku te institucije znatno omejeno ali pa ga sploh ni, lahko že kršitev prava Skupnosti zadošča za ugotovitev o obstoju zadostno izražene kršitve (sodbe Sodišča prve stopnje z dne 12. julija 2001 v združenih zadevah Comafrica in Dole Fresh Fruit Europe proti Komisiji, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 in T-225/99, Recueil, str. II-1975, točka 134, in z dne 10. februarja 2004 v združenih zadevah Afrikanische Frucht-Compagnie in Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert proti Svetu in Komisiji, T-64/01 in T-65/01, Recueil, str. II-521, točka 71.

100 Odškodninski zahtevek tožečih strank je treba obravnavati ob upoštevanju navedenih ugotovitev.

Trditve strank

— Nezakonitosti, očitane toženim institucijam

101 Tožeča stranka meni, da naj bi tožene stranke, s tem da niso uskladile skupnostne uvozne ureditve banan s sporazumi STO, kršile določbe GATT iz leta 1994, določbe GATS, kot tudi pripopročila in sklepe DSB.

102 Neizpolnitev obveznosti Skupnosti, ki izhajajo iz sporazumov STO naj ne bi izpolnila upravičenega pričakovanja, ki ga je imela tožeča stranka glede prodaje in naložb v Združene države in naj bi kršila načelo pravne varnosti.

103 Skupnost bi lahko učinkovito financirala politiko ohranjanja ugodnih pogojev trgovine z bananami za AKP partnerje, bodisi s finančnimi sredstvi iz njenega splošnega proračuna, v okviru nadomestila, doseženega s pogajanji na podlagi člena 22 DSU, bodisi tako, da izzove uvedbo povračilnih ukrepov, v konkretnem primeru s strani Združenih držav Amerike.

104 Vendar ta prenos stroškov zaščite proizvajalcev banan AKP na druge sektorje ni niti potreben niti primeren. V izogib temu, da bi morala tožeča stranka plačati za odločitev Skupnosti, da bo ignorirala svoje mednarodne obveznosti, bi se morala slednja zavarovati.

105 Politična odločitev Skupnosti naj bi tako kršila načelo sorazmernosti, kot tudi temeljni pravici tožeče stranke opravljati svojo gospodarsko dejavnost in lastninsko pravico.

106 Tožene stranke tožeči stranki očitajo, da ni dokazala niti narave niti vsebine zatrjevanega nedelovanja, niti iz kje obveznost delovanja, ki naj bi jo kršila, izhaja.

107 Članice STO delujejo zakonito, ko z namenom, da bi odpravile nezdružljivost ukrepa s pravili STO, ki jo ugotovi DSB, z izbiro ene izmed možnosti, ki jih nudi DSU, ponovno vzpostavijo ravnotežje njihovih zadevnih koncesij, ki je bilo s spornim ukrepom porušeno.

108 V tem primeru naj Skupnost ne bi imela druge možnosti kot da z začetkom pogajanj in s predlogom za spremembo SUT za banane, izpolni vse svoje mednarodne obveznosti. Te spremembe so bile vključene v spremenjeno SUT za banane z Uredbo št. 216/2001 in Uredbo Komisije (ES) št. 395/2001 z dne 27. februarja 2001 o določitvi posameznih indikativnih količin in posamičnih zgornjih mej za izdajo dovoljenj za uvoz banan v Skupnost v drugem četrtletju 2001 v okviru tarifnih kvot oziroma kot dela količine tradicionalnih banan iz AKP držav (UL L 58, str. 11).

109 Varstvo upravičenih pričakovanj naj bi veljalo zgolj za situcije in pravna razmerja, ki so zakonito vzpostavljena na podlagi prava Skupnosti, in se ne nanašajo na razmerja med tožečo stranko in njenimi ameriškimi strankami. Vzajemne koncesije članic STO v nobenem primeru ne utemeljujejo upravičenih pričakovanj po stalnem dostopu na določen nacionalni trg. Institucije Skupnosti tožeči stranki niso nikoli dale niti najmanjšega posebnega zagotovila o načinu, na katerega se bo Skupnost uskladila s sklepi in priporočili.

110 Ni jasno v čem bi bila lahko načela sorazmernosti in varstva upravičenih pričakovanj, ter pravica tožeče stranke do svobodnega opravljanja gospodarske dejavnosti in lastninska pravica, kršena neodvisno od vsakršne kršitve pravil STO.

111 Tožeča stranka ne šteje za nesorazmerno same ureditve uvoza banan, temveč odločitev o tem, da Skupnost dopusti prekinitev koncesij s strani Združenih držav Amerike, pri čemer naj bi šlo za edino možnost, ki jo je imela Skupnost na razpolago.

112 Končno naj bi svobodno opravljanje gospodarskih dejavnosti tožeče stranke ovirala prekinitev tarifnih koncesij Združenih držav Amerike in ne sprejetje SUT za banane.

— Pravna narava določb, ki naj bi jih toženi stranki kršili

113 Tožeča stranka zatrjuje, da kršena pravila GATT in GATS kot tudi priporočila in sklepi DSB, ki pojasnjujejo vsebino sporazumov STO, kolikor zmanjšujejo ovire pri trgovanju med članicami STO in na ta način podjetjem omogočajo svobodnejše trgovanje, posameznikom podeljujejo pravice. Taka pravna narava bi se morala priznati tudi načelom varstva upravičenih pričakovanj, pravne varnosti in sorazmernosti kot tudi pravici tožeče stranke do svobodnega opravljanja njene gospodarske dejavnosti in lastninske pravice.

114 Sodišče Skupnosti bi lahko preizkusilo zakonitost ravnanja Skupnosti glede na sporazume STO, če je Skupnost, kot v tem primeru, nameravala izpolniti določeno obveznost, ki jo je prevzela v okviru STO.

115 Tožene stranke odgovarjajo, da se ni mogoče sklicevati na pravila STO ali priporočila DSB, kot izhajajo iz odločitev organov STO in sodne prakse Skupnosti, da bi dokazali nezakonitost akta ali nedelovanje institucije Skupnosti.

116 Vprašanje, ali določbe GATT in GATS posameznikom lahko podeljujejo pravice torej ni upoštevno, ker se tožeča stranka na te pravice ne more sklicevati.

117 Poleg tega sklep DSB v pravnem redu Skupnosti ne more imeti obsežnejših učinkov od določb sporazumov STO, na katerih temelji.

— Resnost zatrjevanih kršitev

118 Tožeča stranka meni, da sporazumi STO določajo omejitve, ki jih ima Skupnost za prilagoditev svoje uvozne ureditve banan, pri čemer naj bi bile te jasno prekoračene. Dalj časa trajajoče in ponavljajoče kršenje pravil STO naj bi predstavljalo očitno in resno nespoštovanje omejitev pooblastila za odločanje po prostem preudarku.

119 Iz tega naj bi izhajala očitna in resna kršitev upravičenih pričakovanj tožeče stranke in načela sorazmernosti, kot tudi pravice tožeče stranke do svobodnega opravljanja svoje gospodarske dejavnosti in lastninske pravice.

120 Svet in Komisija prerekata, da sta očitno in resno prekokračila omejitve svojega pooblastila za odločanje po prostem preudarku s tem, da sta za rešitev spora izbrali sprejetje nove SUT za banane.

121 Članica STO sklepov ugotovitvenega sveta ali pritožbenega organa ni dolžna uporabiti *stricto sensu*, temveč ima na voljo različne možnosti za njihovo izvedbo.

122 Ugotovitveni svet, ki je v skladu s členom 21(5) DSU ugotovil nezdružljivost določenih vidikov ureditve uvoza banan, vzpostavljene z Uredbama št. 1637/98 in št. 2362/98 s pravili STO, naj bi predlagal tri rešitve za zagotovitev njene uskladitve, kar naj bi dokazovalo obseg pooblastila za odločanje po prostem preudarku Skupnosti in težavnost vzpostavitve ureditve, ki bi bila združljiva s pravili STO.

123 Ker Skupnost ne more biti odgovorna za ravnanja tretje suverene države, ni mogoče šteti, da je hudo kršila načela sorazmernosti in varstva upravičenih pričakovanj, kot tudi pravice do opravljanja gospodarske dejavnosti.

124 Izvrševanja zakonodajne funkcije ne sme ovirati možnost oškodninskih tožb, vsakič kadar splošni interes Skupnosti narekuje sprejem zakonodajnih ukrepov, ki lahko neugodno vplivajo na interese posameznikov (sodba Sodišča z dne 5. marca 1996 v združenih zadevah Brasserie du pêcheur et Factortame, C-46/93 in C-48/93, Recueil, str. I-1029, točka 45).

Presoja Sodišča prve stopnje

— Uvodno vprašanje, ali se je na na pravila STO mogoče sklicevati

125 Preden začnemo s preizkusom zakonitosti ravnanja institucij Skupnosti, je treba odločiti glede vprašanja, ali sporazumi STO dajejo posameznikom v Skupnosti pravico, da se sklicujejo nanje v sodnem postopku, v katerem izpodbijajo veljavnost skupnostne ureditve, če je ORS odločil, da je tako ta kot tudi ureditev, ki jo je Skupnost sprejela naknadno zaradi uskladitve z zadevnimi pravili STO, z njimi nezdružljiva.

126 Tožeča stranka ob poudarjanju, da so tožene stranke kršile pravila STO, uveljavlja načelo *pacta sunt servanda*, ki se nahaja med pravnimi pravili, ki ga morajo institucije Skupnosti spoštovati pri izvajanju svojih pristojnosti in pomeni temeljno načelo vseh pravnih redov in zlasti mednarodnega pravnega reda (sodba Sodišča z dne 16. junija 1998, Racke, C-162/96, Recueil str. I-3655, točka 49).

127 Vendar načela *pacta sunt servanda* ni mogoče učinkovito uveljavljati proti toženima institucijama, saj v skladu z ustaljeno sodno prakso sporazumi STO načeloma, upoštevaje njihovo naravo in sistematiko, ne spadajo med pravila, ob upoštevanju katerih sodišče Skupnosti nadzira zakonitost ravnanja institucij Skupnosti (sodba Sodišča z dne 23. novembra 1999 v zadevi Portugalska proti Svetu, C-149/96, Recueil, str. I-8395, točka 47; sklep Sodišča z dne 2. maja 2001 v zadevi OGT Fruchthandelsgesellschaft, C-307/99, Recueil, str. I-3159, točka 24; sodbe Sodišča 12. marca 2002 v združenih zadevah Omega Air in drugi, C-27/00 in C-122/00, Recueil, str. I-2569, točka 93; z dne 9. januarja 2003 v zadevi Petrotub in Republica proti Svetu, C-76/00 P, Recueil, str. I-79, točka 53, in z dne 30. septembra 2003 v zadevi Biret International proti Svetu, C-93/02 P, Recueil, str. I-10497, točka 52).

128 Dejansko Sporazum o ustanovitvi STO temelji na vzajemnosti in medsebojnih ugodnostih, kar ta sporazum razlikuje od sporazumov, ki jih je Skupnost sklenila s tretjimi državami in ki uvajajo določeno asimetrijo v obveznostih. Vendar ni sporno, da nekateri najpomembnejši trgovinski partnerji Skupnosti sporazumov STO ne uvrščajo v rang norm, ob upoštevanju katerih bi njihovi sodni organi nadzorovali zakonitost njihovih nacionalnih pravnih pravil. S tem bi torej tvegali, da nadzor zakonitosti ravnanja institucij Skupnosti ob upoštevanju teh norm povzroči neravnotežje pri uporabi pravil STO, pri čemer bi bili zakonodajni ali izvršilni organi Skupnosti prikrajšani za diskrecijo, ki jo imajo podobni organi trgovinskih partnerjev Skupnosti (sodba v zadevi Portugalska proti Svetu, točka 127 zgoraj, točke od 42 do 46).

129 Na drugi strani bi bila posledica naložitve obveznosti sodnim organom, da odstopijo od uporabe pravil notranjega prava, ki niso združljiva s sporazumi STO, to, da bi zakonodajnim in izvršilnim organom pogodbenih strank odvzela možnost, ki jo daje člen 22 DPPRS, in sicer najti čeprav začasno rešitev, doseženo s pogajanji, z namenom doseči vzajemno sprejemljivo nadomestilo (sodba v zadevi Portugalska proti Svetu, točka 127 zgoraj, točki 39 in 40).

130 Iz tega izhaja, da morebitna kršitev pravil STO toženih institucij načeloma ne more povzročiti nastanka nepogodbene odgovornosti Skupnosti (sodbe Sodišča prve stopnje z dne 20. marca 2001 v zadevi Cordis proti Komisiji, T-18/99, Recueil, str. II-913, točka 51; Bocchi Food Trade International proti Komisiji, T-30/99, Recueil, str. II-943, točka 56, in T. Port proti Komisiji, T-52/99, Recueil, str. II-981, točka 51).

131 Sodišče prve stopnje je pristojno za nadzor zakonitosti ravnanja toženih institucij ob upoštevanju pravil STO le v primeru, da je Skupnost skušala izpolniti določeno obveznost, prevzeto v okviru STO, ali v primeru, da akt Skupnosti izrecno napotuje na točno opredeljene določbe sporazumov STO (glede GATT 1947 glej sodbi Sodišča z dne 22. junija 1989 v zadevi Fediol proti Komisiji, 70/87, Recueil, str. 1781,

točke od 19 do 22, in z dne 7. maja 1991 v zadevi Nakajima proti Svetu, C-69/89, Recueil, str. I-2069, točka 31, glede sporazumov STO pa sodbi Portugalska proti Svetu, točka 127 zgoraj, točka 49, in Biret International proti Svetu, točka 127 zgoraj, točka 53).

132 Vendar tudi če obstaja sklep ORS, s katerim je ugotovljena nezdružljivost ukrepov, ki jih je sprejela članica, s pravili STO, se nobena od teh dveh izjem v tem primeru ne uporablja.

— Izjema, ki izhaja iz namena izpolnitve določene obveznosti, prevzete v okviru STO

133 Skupnost s tem, da se je po sprejetju sklepa ORS z dne 25. septembra 1997 zavezala uskladiti se s pravili STO, ni nameravala prevzeti določene obveznosti v okviru STO, kar bi lahko upravičevalo izjemo od tega, da se pred sodiščem Skupnosti ni mogoče sklicevati na pravila STO, in mu dopustilo, da ob upoštevanju teh pravil opravi nadzor zakonitosti ravnanja institucij Skupno.

134 Res je, da je DPPRS glede na GATT 1947 okrepil mehanizem reševanja sporov, zlasti glede sprejema poročil ugotovitvenih svetov.

135 Tako člen 3(7) DPPRS poudarja, da je navadno prvi cilj mehanizma za reševanje sporov umik ukrepov, za katere se ugotovi, da niso v skladu z določbami sporazumov STO. Prav tako člen 22(1) DPPRS daje prednost doslednemu izvajanju priporočila za uskladitev ukrepa s sporazumi STO.

136 Poleg tega stranke v sporu poročilo pritožbenega organa, v smislu člena 17(14) DPPRS, ki ga je, kot v tem primeru, potrdil ORS, sprejmejo brezpogojno. Nazadnje člen 22(7) določa, da te sprejmejo kot dokončno odločitev razsodnika, s katero je določena raven prekinitve koncesij.

137 Ostaja pa dejstvo, da DPPRS v vsakem primeru pripisuje velik pomen pogajanjem med članicami STO, strankami v sporu (sodba v zadevi Portugalska proti Svetu, točka 127 zgoraj, točke od 36 do 40).

138 DPPRS tako vpleteni članici STO nudi več načinov za izvršitev priporočila ali sklepa ORS, s katerim je ugotovljena nezdružljivost ukrepa s pravili STO.

139 Kadar takojšnji umik nezdružljivega ukrepa ni izvedljiv, DPPRS v členu 3(7) predvideva možnost, da se prikrajšani članici zagotovi nadomestilo ali dovoli, da v pričakovanju umika nezdružljivega ukrepa začasno preneha uporabo koncesij ali izpolnjevanje drugih obveznosti (glej sodbo v zadevi Portugalska proti Svetu, točka 127 zgoraj, točka 37).

140 Če članica STO v skladu s členom 22(2) DPPRS ne izpolni priporočil in sklepov ORS v roku, ki ji je bil določen, zadevna članica, če se to od nje zahteva, najpozneje ob izteku roka začne pogajanja s članico, ki se je pritožila, da bi poiskala medsebojno sprejemljivo nadomestilo.

141 Če v roku 20 dni po izteku razumnega roka, predvidenega v členu 21(3) DPPRS, ni bila dogovorjeno ustrezno nadomestilo za uskladitev s pravili STO, lahko stranka, ki je vložila pritožbo, od ORS zahteva, naj ji dovoli prekinitev uporabe koncesij ali drugih obveznosti na podlagi sporazumov STO za to članico.

142 Tako tudi po izteku roka, določenega za uskladitev ukrepa, razglašenega za nezdružljivega s pravili STO, in po odobritvi in sprejetju nadomestnih ukrepov ali prekinitvi koncesij v skladu s členom 22(6) DPPRS ostajajo v vsakem primeru pogajanja med strankami v sporu pomembna.

143 Člen 22(8) DPPRS tako poudarja začasnost prekinitve koncesij ali drugih obveznosti in omejuje trajanje „do ukinitve ukrepa, za katerega je bilo ugotovljeno, da ni združljiv z zadevnim sporazumom, dokler članica, ki mora uresničiti priporočila ali sklepe, ne zagotovi rešitve glede izničenja ali zmanjšanja koristi ali se ne doseže medsebojno zadovoljiva rešitev".

144 Ta določba v skladu s členom 21(6) določa tudi, da ORS še naprej nadzoruje izvrševanje sprejetih priporočil ali sklepov.

145 Kadar ni soglasja glede združljivosti ukrepov, sprejetih za uskladitev s priporočili in sklepi ORS, člen 21(5) DPPRS določa, da se o sporu odloči „s pomočjo teh postopkov reševanja sporov", kar vključuje iskanje rešitve, dosežene s pogajanji med strankami.

146 Načini reševanja sporov, določeni z DPPRS, niso bili izčrpani niti z iztekom roka, ki ga je ORS določil Skupnosti za uskladitev njene ureditve uvoza banan s sklepom ORS z dne 25. septembra 1997, niti s sklepom z dne 9. aprila 1999, s katerim so razsodniki ORS izrecno ugotovili nezdružljivost nove ureditve uvoza banan, sprejete z uredbama št. 1637/98 in št. 2362/98.

147 V tem okviru bi lahko bila posledica nadzora sodišča Skupnosti nad zakonitostjo ravnanja toženih institucij ob upoštevanju pravil STO poslabšanje položaja pogajalcev Skupnosti pri iskanju vzajemno sprejemljive rešitve spora, ki je združljiva s pravili STO.

148 V teh okoliščinah bi naložitev obveznosti sodnim organom, naj odstopijo od uporabe pravil notranjega prava, ki niso združljiva s sporazumi STO, zakonodajnim ali izvršilnim organom pogodbenih strank odvzela možnost, ki jo daje zlasti člen 22 DPPRS, in sicer najti čeprav začasno rešitev, doseženo s pogajanji (sodba Portugalska proti Svetu, točka 127 zgoraj, točka 40).

149 Poleg tega je Svet z novo spremembo ureditve uvoza banan, sprejeto z Uredbo št. 216/2001, nadaljeval usklajevanje različnih nasprotujočih si ciljev. Preambula Uredbe št. 216/2001 tako v uvodni izjavi 1 navaja, da je bilo opravljeno veliko pogovorov, zlasti da bi se „upoštevali sklepi posebne skupine", in v uvodni izjavi 2, da nova predvidena ureditev uvoza najučinkoviteje jamči tako „doseganje ciljev [SUT za banane] v zvezi s proizvodnjo v Skupnosti in povpraševanjem potrošnikov" kot „skladnost s pravili mednarodnega trgovanja".

150 Združene države Amerike so v zameno za zavezo Skupnosti, da bo pred 1. januarjem 2006 vzpostavila zgolj tarifno ureditev za uvoz banan, v skladu z dogovorom z dne 11. aprila 2001 začasno prekinile z odmero dodatne carinske dajatve.

151 Vendar bi tak rezultat lahko ogrozil poseg sodišča Skupnosti, ki bi z namenom povrnitve škode, ki sta jo utrpeli tožeči stranki, opravilo nadzor zakonitosti zadevnega ravnanja toženih institucij ob upoštevanju pravil STO.

152 Glede tega treba poudariti, da, kot so to izrecno poudarile Združene države Amerike, dogovor z dne 11. aprila 2001 sam po sebi ne pomeni medsebojno dogovorjene rešitve v smislu člena 3(6) DPPRS in da vprašanje izvedbe priporočil in sklepov ORS Skupnosti 12. julija 2001, torej po vložitvi te tožbe, ostaja na dnevnem redu zasedanja ORS.

153 Iz tega izhaja, da toženi instituciji s tem, da sta spremenili sporno skupnostno ureditev uvoza banan, nista nameravali izpolniti določenih obveznosti, ki izhajajo iz pravil STO, ob upoštevanju katerih je ORS ugotovil nezdružljivost te ureditve.

154 Sicer pa je glede tega treba navesti, kot to izhaja iz uvodnih izjav Uredbe št. 1637/98, da je Svet v tem primeru, poleg tega, da je upošteval cilje SUT za banane, skušal z uporabo različnih načinov reševanja sporov, določenih v DPPRS, uskladiti

mednarodne obveznosti, ki jih je Skupnost prevzela, tako v okviru STO kot tudi do drugih podpisnic Četrte konvencije iz Lomeja.

155 Ta namen potrjuje člen 20(e) Uredbe št. 404/93, spremenjene z Uredbo št. 1637/98. Ker ta člen pojasnjuje, da določbe, za potrebe uporabe naslova IV Uredbe št. 404/93 o ureditvi trgovine z bananami s tretjimi državami, za sprejem katerih je bila Komisija pooblaščena, vsebujejo ukrepe, potrebne za spoštovanje obveznosti, ki izvirajo iz sporazumov, ki jih je sklenila Skupnost v skladu s členom 300 ES, ta določba obsega celoto prevzetih obveznosti iz sporazumov, ne da bi dajala prednost obveznostim, ki jih je Skupnost prevzela v okviru sporazumov STO.

156 Poleg tega si je zakonodajalec Skupnosti v uvodni izjavi 9 Uredbe 1637/98 izrecno pridržal možnost preučitve izvajanja te uredbe po ustrezno dolgem poskusnem obdobju.

— Izjema, ki temelji na izrecnem napotilu na točno opredeljene določbe sporazumov STO

157 Ni mogoče šteti, da SUT za banane, kot je bila vzpostavljena z Uredbo št. 404/93 in nato spremenjena, izrecno napotuje na točno opredeljene določbe sporazumov STO (v tem smislu glej sklep v zadevi OGT Fruchthandelsgesellschaft, točka 127 zgoraj, točka 28).

158 Zlasti iz preambule različnih uredb, ki spreminjajo ureditev uvoza banan, ne izhaja, da se je zakonodajalec Skupnosti skliceval na posebne določbe sporazumov STO, medtem ko je nameraval to ureditev uskladiti s temi sporazumi.

159 Tako Uredba št. 2362/98 ne vsebuje nobenega izrecnega napotila na točno opredeljene določbe iz sporazumov STO (sodbe v zadevi Cordis proti Komisiji, točka 130 zgoraj, točka 59; v zadevi Bocchi Food Trade International proti Komisiji, točka 130 zgoraj, točka 64, in v zadevi T. Port proti Komisiji, točka 130 zgoraj, točka 59).

160 Iz tega sledi, da, glede na to, da je ORS ugotovil nezdružljivost, pravila STO v obravnavanem primeru bodisi zaradi posebnih obveznosti, katere naj bi Skupnost skušala izvršiti, bodisi zaradi izrecnega napotila na točno opredeljene določbe ne pomenijo norm, po katerih je mogoče presojati zakonitost ravnanja institucij.

161 Iz zgoraj navedenih ugotovitev izhaja, da tožeči stranki v svojem odškodninskem zahtevku ne moreta učinkovito trditi, da je ravnanje, ki se očita Svetu in Komisiji, v nasprotju s pravili STO.

162 Očitki tožečih strank glede kršitve načel varstva upravičenih pričakovanj in pravne varnosti, nespoštovanja lastninske pravice in gospodarske pobude in na koncu

nespoštovanja načela dobrega upravljanja temeljijo na predpostavki, da ravnanje, ki se očita toženima institucijama, nasprotuje pravilom STO.

163 Ker se ta pravila ne nahajajo med tistimi, po katerih sodišče Skupnosti nadzira zakonitost ravnanja institucij Skupnosti, je treba posledično tudi te očitke zavrniti.

164 Iz navedenega izhaja, da ravnanja toženih institucij ne moremo šteti za nezakonito in trditev tožečih strank, ki se nanašajo na pravno naravo norm in domnevno nespoštovanih načel ter domnevno resnost njunih kršitev, ni treba obravnavati.

165 Končno tožeča stranka ni izkazala niti vrste niti podlage za ukrepe, glede katerih toženima institucijama očita, da jih nista sprejeli v njeno zaščito.

166 Vendar pa opustitve institucij Skupnosti lahko utemeljijo odgovornost Skupnosti zgolj, če je institucija kršila zakonito obveznost delovanja, ki izhaja iz določbe Skupnosti (sodba Dubois in Fils proti Svetu in Komisija, točka 79 zgoraj, točka 56).

167 Kakor hitro nezakonitost ravnanja, ki se očita toženima institucijama, ni izkazana, eden izmed treh kumulativnih pogojev za podanost nepogodbene odgovornosti Skupnosti za nezakonito ravnanje njenih organov ni izpolnjen.

168 V navedenih okoliščinah je treba odškodninsko tožbo tožečih strank, ki temelji na navedeni ureditvi odgovornosti, zavrniti, pri čemer pa v tem okviru ni treba preučiti, ali sta izpolnjena druga dva pogoja, ki se nanašata na resničnost škode in obstoj vzročne zveze med zatrjevanim ravnanjem in utrpelo škodo (sodba Sodišča z dne 9. septembra 1999, v zadevi Lucaccioni proti Komisiji, C-257/98 P, Recueil, str. I-5251, točka 14, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 24. aprila 2002 v zadevi EVO proti Svetu in Komisiji, T-220/96, Recueil, str. II-2265, točka 39).

Odgovornost Skupnosti glede na to, da nezakonito ravnanje njenih organov ni podano

Načelo nepogodbene odgovornosti Skupnosti glede na to, da nezakonito ravnanje njenih organov ni podano

— Trditve strank

169 Tožeča stranka v bistvu meni, da je politična odločitev Skupnosti, sprejeta v korist gospodarskih subjektov v sektorju banan pripeljala do neenake obravnave zasebnih subjektov glede bremena javnih stroškov na škodo posebne skupine, ki jo sestavljajo skupnostna podjetja, ki so bila nesorazmerno prizadeta z ameriško dodatno dajatvijo na njihove uvoze v Združene države.

170 Tožene institucije v bistvu navajajo, da sodišče Skupnosti ni še nikoli ugotovilo nepogodbene odgovornosti Skupnosti ob tem, da nezakonito ravnanje njenih

organov ni bilo podano in da pogoji za nastanek te odgovornosti v obravnavanem primeru nikakor niso bili izpolnjeni.

— Presoja Sodišča prve stopnje

171 Kadar nezakonitost ravnanja, ki se ga kot v tem primeru pripisuje institucijama Skupnosti, ni ugotovljena, to ne pomeni, da podjetja, kot kategorija gospodarskih subjektov, ki nosi nesorazmerni del bremena, izhajajočega iz omejitve dostopa na izvozne trge, ne morejo v nobenem primeru dobiti nadomestila na podlagi nepogodbene odgovornosti Skupnosti (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 29. septembra 1987 v zadevi De Boer Buizen proti Svetu in Komisiji, 81/86, Recueil, str. 3677, točka 17).

172 Dejansko na členu 288, drugi odstavek, ES temelji obveznost, ki Skupnosti nalaga povrnitev škode, ki jo povzročijo njene institucije na podlagi „splošnih načel, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic", ne da bi bil posledično obseg teh načel omejen le na ureditev nepogodbene odgovornosti Skupnosti za nezakonito ravnanje omenjenih institucij.

173 Vendar nacionalne pravne ureditve nepogodbene odgovornosti posameznikom, čeprav v različnih obsegih, na posebnih področjih in na različne načine, dopuščajo, da v sodnem postopku prejmejo odškodnino za določeno škodo, tudi takrat, kadar nezakonito ravnanje povzročitelja škode ni podano.

174 V primeru škode, povzročene z ravnanjem institucij Skupnosti, katerega nezakonitost ni dokazana, je lahko podana nepogodbena odgovornost Skupnosti, če so kumulativno izpolnjeni pogoji glede resničnosti škode, vzročne zveze med to in ravnanjem institucij Skupnosti ter neobičajne in posebne narave zadevne škode (sodba z dne 15. junija 2000 v zadevi Dorsch Consult proti Svetu in Komisiji, točka 94 zgoraj, točka 19).

175 Preučiti je torej treba, ali so ti trije pogoji v tem primeru izpolnjeni.

Obstoj resnične in gotove škode

— Trditve strank

176 Tožeča stranka trdi, da naj bi utrpela velike izgube iz naslova svojih naložb na ameriški trg, plačila ameriškega distributerja, odvetniških honorarjev in plačanih uvoznih carinskih dajatev.

177 Nezakonito ravnanje Skupnosti naj bi tožeči stranki, zaradi izgube določenih pogodb in upada njene prodaje, povzročilo tudi znatno izgubo dobička v primerjavi z napovedmi pred uvedbo ameriških sankcij.

178 Toženi stranki tožeči stranki odgovarjata, da slednja ni predložila nobenega objektivno preverljivega dokaza glede zmanjšanja poslovanja in izgubljenega dobička.

179 Tožeča stranka naj ne bi dokazala, da svojih izgub ni mogla nadomestiti z zvišanjem, na primer, cen svojih proizvodov ali preusmeritvijo svoje izvozne politike. Nobenih pojasnil naj ne bi predložila glede ukrepov, ki bi jih lahko sprejela za zmanjšanje svojih izgub.

— Presoja Sodišča prve stopnje

180 Svet in Komisija načeloma ne prerekata resničnosti in gotovosti škode, ki jo je utrpela tožeča stranka zaradi uvedbe ameriške dodatne carinske dajatve na uvoze zložljivih škatel in etuijev iz Skupnosti.

181 Tožene stranke s tem, da tožeči stranki očitajo, da ni dokazala, da svojih izgub ni mogla nadomestiti s povišanjem cen ali preusmeritvijo svoje izvozne politike in da ni predložila nobenega pojasnila o ukrepih, ki bi jih lahko sprejela za omejitev svoje škode, implicitno priznavajo zlasti, da je morala tožeča stranka nujno utrpeti vsaj gospodarsko škodo zaradi nesporne podražitve njenih proizvodov na trgu Združenih držav z nenadnim povišanjem ameriških uvoznih carinskih dajatev *ad valorem* na 100 %

182 Poleg tega statistični podatki, ki jih je predložila Komisija, potrjujejo trditve tožečih strank, saj nesporno izkazujejo občuten padec skupne vrednosti uvoza zložljivih škatel in etuijev s poreklom iz Skupnosti v Združene države.

183 V tem okviru Sodišče prve stopnje ugotavlja, da je pogoj, ki se nanaša na resničnost in gotovost škode, ki sta jo utrpeli tožeči stranki, izpolnjen.

Vzročna zveza med povzročeno škodo in ravnanjem toženih institucij

— Trditve strank

184 Tožeča stranka meni, da naj bi bilo povišanje ameriških uvoznih carinskih dajatev neposredna posledica ravnanja toženih institucij, ker so Združene države Amerike le izvrševale pravico, ki jim jo podeljuejo sporazumi STO.

185 Ker naj bi bile Svetu in Komisiji posledice njunega ravnanja znane, ne bi mogli utemeljeno trditi, da ameriška dodatna dajatev ni bila objektivna in predvidljiva posledica.

186 Pri tem naj ne bi šlo za vprašanje ali so bile Združene države Amerike dolžne naložiti dodatno dajatev ali določiti njihove pogoje in načine, temveč samo za ugotovitev ali je ravnanje institucij povzročilo uvedbo teh ukrepov in ustvarilo pogoje, ki so bili potrebni za njihov sprejem. Elementi, prepuščeni presoji Združenih držav Amerike naj torej ne bi zadostovali za prekinitev vzročne zveze.

187 Tožene stranke opozarjajo, da se nepogodobene odgovornosti Skupnosti ne more uveljavljati za nadomestilo vseh, čeprav oddaljenih škodljivih posledic ravnanja institucij Skupnosti.

188 Vendar pa naj bi DSB med povišanjem ameriških carinskih dajatev in delovanjem institucij Skupnosti sprejel več sklepov, Združene države Amerike pa avtonomne in enostranske sklepe. Z drugimi besedami, ravnanje Združenih držav Amerike naj v skladu z normalnim potekom ravnanja Skupnosti, ne bi predstavljalo objektivno predvidljive posledice.

189 Nikakor naj ne bi bilo očitno, da se bo ameriška vlada na poročila ugotovitvenega sveta odzvala s sprejemom dodatne dajatve. Združene države Amerike so zahtevale, da se jim dovoli prekinitev koncesij še preden je bila nezdružljiovst uredb št. 1637/98 in št. 2362/98 dokončno ugotovljena.

190 Ameriška vlada naj bi se popolnoma neodvisno odločila obremeniti proizvode tožeče stranke, ne da bi Skupnost lahko vplivala na to odločitev. Tudi raven carinskih dajatev, ki se uporabljajo v Združenih državah Amerike je ameriška vlada določila samostojno.

191 Tudi ob predpostavki, da bi bilo mogoče računati na prekinitev koncesij s strani Združenih držav Amerike, pa v smislu sodne prakse Skupnosti v nobenem primeru ni bilo predvidljivo, da bi Združene države Amerike prav proizvode tožeče stranke obremenile z njihovo dodatno uvozno dajatvijo.

— Presoja Sodišča prve stopnje

192 Za utemeljevanje obstoja obveznosti Skupnosti, da nadomesti vse, tudi oddaljene škodljive posledice ravnanj njenih organov, se ni mogoče sklicevati na načela, skupna pravnim ureditvam držav članic, na katera napotuje člen 288, drugi odstavek, ES (glej po analogiji sodbe Sodišča z dne 4. oktobra 1979 v združenih zadevah Dumortier in drugi proti Svetu, 64/76 in 113/76, 167/78 in 239/78, 27/79, 28/79 in 45/79, Recueil, str. 3091, točka 21, in z dne 30. januarja 1992 v združenih zadevah Finsider in drugi proti Komisiji, C-363/88 in C-364/88, Recueil, str. I-359, točka 25; sklep Sodišča prve stopnje z dne 12. decembra 2000 v zadevi Royal Olympic Cruises in drugi proti Svetu in Komisiji, T-201/99, Recueil, str. II-4005, točka 26).

193 Dejansko pogoj vzročne zveze, ki ga zahteva člen 288, drugi odstavek, ES, predpostavlja obstoj dovolj neposredne zveze med ravnanjem institucij Skupnosti in škodo (sodba v zadevi Dumortier in drugi proti Svetu, točka 192 zgoraj, točka 21, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 24. oktobra 2000 v zadevi Fresh Marine proti Komisiji, T-178/98, Recueil, str. II-3331, točka 118, po pritožbi potrjena s sodbo Sodišča z dne 10. julija 2003 v zadevi Komisija proti Fresh Marine, C-472/00 P, Recueil, str. I-7541).

194 Res je, da je ORS Združenim državam Amerike, na njihovo zahtevo, dovolil, da umaknejo koncesije v obliki povišanja dajatev na uvoz proizvodov s poreklom iz Skupnosti, česar pa niso bile dolžne storiti. Tudi po pridobitvi tega dovoljenja je ameriška vlada obdržala možnost, da nadaljuje reševanje spora, ki ga je imela s Skupnostjo, ne da bi proti njej sprejela povračilne ukrepe.

195 Ameriška vlada je prav tako uporabila možnost diskrecijske izbire, ko je na zložljive škatle in etuije naložila svoj povračilni ukrep, od katerega je izvzela zložljive škatle in etuije s poreklom iz določenih držav članic Skupnosti, in določila stopnjo povečanja uvoznih dajatev za zadevne proizvode na 100 %.

196 Ostaja dejstvo, da če ne bi bilo sporne skupnostne ureditve uvoza banan in ugotovitve ORS o njeni nezdružljivosti s pravili STO, Združene države Amerike ne bi mogle niti zaprositi niti dobiti dovoljenja ORS za prekinitev tarifnih koncesij za proizvode s poreklom iz Skupnosti do ravni izničenja ali zmanjšanja koristi, ki izhajajo iz ohranitve sporne skupnostne ureditve.

197 ORS je glede na znesek škode, ki jo je ameriško gospodarstvo utrpelo zaradi skupnostne ureditve uvoza banan, za katero je bilo razsojeno, da je nezdružljiva s pravili STO, določil vrednost trgovinske menjave, do katere je bilo ameriški upravi dovoljeno prekiniti tarifne koncesije do Skupnosti.

198 V navedenih okoliščinah je treba odvzem koncesij Skupnosti v obliki dodatnih uvoznih carinskih dajatev šteti za posledico, ki objektivno, glede na običajni potek in

predvidljivost sistema reševanja sporov v okviru STO, ki ga je Skupnost sprejela, izhaja iz ohranitve v veljavi ureditve uvoza banan toženih institucij, ki je nezdružljiva s sporazumi STO.

199 Enostranska odločitev Združenih držav Amerike o uvedbi dodatne uvozne carinske dajatve na zložljive škatle in etuije s poreklom iz Skupnosti torej ni mogla pretrgati vzročne zveze, ki obstaja med škodo, ki jo je tožečima strankama povzročila uvedba zadevne dodatne dajatve, in sporno ohranitvijo ureditve uvoza banan toženih strank.

200 Ravnanje toženih institucij je torej dejansko pripeljalo do sprejema povračilnega ukrepa ameriške uprave, ob upoštevanju postopkov, določenih v DPPRS, ki jih je Skupnost sprejela, tako da je treba to ravnanje šteti za odločilni vzrok za škodo, ki sta jo utrpeli tožeči stranki zaradi uvedbe ameriške dodatne carinske dajatve.

201 Toženi stranki sta, še preden je ORS 19. aprila 1999 Združenim državam Amerike dovolil odmeriti dodatne uvozne dajatve, vedeli za neposredno preteče ameriške povračilne ukrepe.

202 Združene države Amerike so že 10. novembra 1998 objavile začasni seznam proizvodov s poreklom iz Skupnosti, ki jih nameravajo obremeniti z dodatno uvozno dajatvijo, katere bližnjo veljavnost v višini 100 % stopnje so potrdili 21. decembra 1998.

203 Od 3. marca 1999, dneva uvedbe obveznosti za skupnostne izvoznike, da predložijo bančno garancijo v višini 100 % vrednosti predvidenega uvoza zadevnih proizvodov, toženi stranki nista mogli ne vedeti za trden namen Združenih držav Amerike, da uvedejo dodatno carinsko dajatev. Nobenega dvoma ni bilo več po sporočilu za javnost posebnega predstavnika z dne 9. aprila 1999, v katerem je bil objavljen seznam proizvodov, za katere se naložijo dodatne carinske dajatve.

204 Treba je torej ugotoviti obstoj zahtevane neposredne vzročne zveze med, prvič, ravnanjem toženi instituciji glede uvoza banan v Skupnost, in drugič, škodo, ki sta jo utrpeli tožeči stranki zaradi uvedbe ameriške dodatne carinske dajatve.

Neobičajna in posebna narava povzročene škode

— Trditve strank

205 Tožeča stranka zatrjuje, da je Sodišče že odločilo, da ima Skupnost obveznost zagotoviti ustrezno nadomestilo, kadar mora skupina gospodarskih subjektov, kot v tem primeru, nositi nesorazmeren del bremen, ki izhajajo iz uresničevanja trgovinskega sporazuma, ki ga je Skupnost sklenila s tretjo državo (sodba v zadevi De Boer Buizen proti Svetu in Komisiji, točka 171 zgoraj, točka 17).

206 Enako naj bi veljalo, kadar se posamezniku v splošnem interesu naloži breme, ki ga običajno ne bi nosil (sodba Sodišča z dne 24. junija 1986 v zadevi Développement in Clemessy proti Komisiji, 267/82, Recueil, str. 1907) in to predstavlja neobičajno in posebno škodo (sodba Sodišča z dne 13. junija 1972 v združenih zadevah Compagnie d'approvisionnement in Grands Moulins de Paris proti Komisiji, 9/71 in 11/71, Recueil, str. 391, točka 94 zgoraj, točki 45 in 46; z dne 6. decembra 1984 v zadevi Biovilac proti EGS, 59/83, Recueil, str. 4057, in z dne 15. junija 2000 v zadevi Dorsch Consult proti Svetu in Komisiji, točka 94 zgoraj, točka 18).

207 Tožene stranke v bistvu odgovarjajo, da je gospodarska tveganja, katerim so izpostavljeni izvozniki Skupnosti, mogoče šteti za neločljiv del samega sistema STO in da ne obstaja poseben razlog, zaradi katerega bi Skupnost morala prevzeti to breme. Poleg tega bi morala škoda zadevati omejeno skupino podjetij.

— Presoja Sodišča prve stopnje

208 Škoda, ki jo lahko utrpijo gospodarski subjekti zaradi ukrepov institucij Skupnosti, je, prvič, neobičajna, kadar presega meje gospodarskih tveganj, povezanih z dejavnostmi v zadevnem sektorju, in, drugič, posebna, kadar določen krog gospodarskih subjektov glede na druge nesorazmerno prizadane (glej sodbo z dne 28. aprila 1998 v zadevi Dorsch Consult proti Svetu in Komisiji, točka 94 zgoraj, točka 80, in sodbo Afrikanische Frucht-Compagnie in Internationale Fruchtimport Gesellchaft Weichert proti Svetu in Komisiji, točka 99 zgoraj, točka 151).

209 V tem primeru ni bilo ugotovljeno, da bi tožeči stranki, zaradi nezdružljivosti skupnostne ureditve uvoza banan z sporazumi STO, utrpeli škodo, ki presega meje tveganj, povezanih z njuno izvozno dejavnostjo.

210 Res je, da je namen Sporazuma o ustanovitvi STO, kot navaja njegova preambula, uvedba integriranega mnogostranskega trgovinskega sistema, ki obsega dosežke preteklih prizadevanj za liberalizacijo trgovine.

211 Kljub temu je treba ugotoviti, da je možna prekinitev tarifnih koncesij, ki jo predvidevajo sporazumi STO, kar se je zgodilo v obravnavani zadevi, ena izmed sprememb, ki je inherento povezana s sedanjim sistemom mednarodne trgovine. Zato morajo tveganje take spremembe nositi vsi gospodarski subjekti, ki se odločijo proizvajati na trgu ene izmed članic STO.

212 Dejstvo, da je odločba razsodnikov z dne 9. aprila 1999 poudarila začasno naravo, ki jo člen 22(1) DSU pripisuje prekinitvi koncesij, kaže na to, da je namen slednje članico STO spodbuditi k spoštovanju priporočil in sklepov OPS.

213 Poleg tega iz člena 22(3)(b) in (c) DPPRS, mednarodnega instrumenta, ki je bil ustrezno objavljen, kar zagotavlja, da so bili gospodarski subjekti Skupnosti z njim seznanjeni, izhaja, da članica STO, ki se pritožuje, lahko zahteva prekinitev koncesij ali drugih obveznosti v drugih sektorjih kot so tisti, v katerih je ugotovitveni svet ali pritožbeni organ ugotovil kršitev zadevne članice, bodisi po istem sporazumu ali drugem sporazumu STO.

214 Iz tega sledi, da tveganja, katerim bi bilo lahko zaradi tega izpostavljeno trgovanje tožečih strank z zložljivimi škatlami in etuiji na ameriškem trgu, ne presegajo običajnega tveganja v mednarodni trgovini, ob sedanjem stanju njene ureditve.

215 V okoliščinah tega primera torej škode, ki sta jo utrpeli tožeči stranki, ni mogoče označiti kot neobičajno.

216 Taka ugotovitev zadošča za izključitev vsake pravice do odškodnine na tej podlagi. Tako torej ni treba, da bi se Sodišče prve stopnje izreklo o pogoju posebnosti škode.

217 Iz navedenega izhaja, da je treba odškodninski zahtevek tožečih strank, utemeljen na pravilih o nepogodbeni odgovornosti Skupnosti glede na to, da nezakonito ravnanje njenih organov ni podano, zavrniti.

218 Iz vseh zgoraj navedenih ugotovitev izhaja, da je treba tožbo zavrniti kot neutemeljeno, pri čemer o podrednih tožbenih predlogih tožeče stranke ni potrebno odločiti.

Stroški

219 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni.

220 Tožeča stranka s svojimi predlogi ni uspela, zato se ji poleg tega, da nosi svoje stroške, v skladu s predlogi, ki so jih v tem smislu vložili Parlament, Svet in Komisija, naloži plačilo stroškov, ki so jih priglasile tožene institucije.

221 V skladu s členom 87(4), prvi pododstavek, Poslovnika države članice, ki se kot intervenientke udeležijo postopka, nosijo svoje stroške.

222 Iz tega izhaja, da Kraljevina Španija nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (veliki senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrže kot nedopustna v delu, v katerem se nanaša na Parlament.

2. V preostalem delu se tožba zavrne kot neutemeljena.

3. Tožeča stranka nosi poleg svojih še stroške Parlamenta, Sveta in Komisije.

4. Kraljevina Španija nosi svoje stroške.

Vesterdorf	Lindh	Azizi
Pirrung	Legal	García-Valdecasas
Tiili	Cooke	Meij
Vilaras	Forwood	

Razglašeno na javni obravnavi v Luxemburgu 14. decembra 2005.

Sodni tajnik

E. Coulon

Predsednik

B. Vesterdorf

Stvarno kazalo

Pravni okvir ..... II - 5467

Dejansko stanje ..... II - 5474

Postopek ..... II - 5482

Predlogi strank ..... II - 5484

Dopustnost ..... II - 5485

Nedopustnost tožbe v delu, v katerem se nanaša na Parlament ..... II - 5486

Trditve strank ..... II - 5486

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5487

Neskladnost tožbe z določbami člena 44(1)(c) Poslovnika ..... II - 5489

Trditve strank ..... II - 5489

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5489

Pristojnost Sodišča prve stopnje ..... II - 5491

Trditve strank ..... II - 5491

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5491

Temelj ..... II - 5493

Odgovornost Skupnosti za nezakonito ravnanje njenih organov ..... II - 5493

Trditve strank ..... II - 5495

— Nezakonitosti, očitane toženim institucijam ..... II - 5495

— Pravna narava določb, ki naj bi jih toženi stranki kršili ..... II - 5497

— Resnost zatrjevanih kršitev ..... II - 5498

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5500

— Uvodno vprašanje, ali se je na na pravila STO mogoče sklicevati ..... II - 5500

— Izjema, ki izhaja iz namena izpolnitve določene obveznosti, prevzete v okviru STO ..... II - 5502

— Izjema, ki temelji na izrecnem napotilu na točno opredeljene določbe sporazumov STO ..... II - 5507

Odgovornost Skupnosti glede na to, da nezakonito ravnanje njenih organov ni podano II - 5510

Načelo nepogodbene odgovornosti Skupnosti glede na to, da nezakonito ravnanje njenih organov ni podano ..... II - 5510

— Trditve strank ..... II - 5510

— Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5511

Obstoj resnične in gotove škode ..... II - 5512

— Trditve strank ..... II - 5512

— Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5513

Vzročna zveza med povzročeno škodo in ravnanjem toženih institucij ..... II - 5514

— Trditve strank ..... II - 5514

— Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5516

Neobičajna in posebna narava povzročene škode ..... II - 5519

— Trditve strank ..... II - 5519

— Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 5520

Stroški ..... II - 5522